מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

עבודה זרה סז

עניין: נותן טעם לפגם

בני יששכר חודש אדר מאמר ב' דרוש ז'

וכיון שבאנו לכל זה הדרוש, הנה אבאר לך מה דקשה על זה, כיון שכל הדברים הנאסרים על פי התורה חיותן משלש קליפות הטמאות אשר אין יכולין להתברר על ידינו, אם כן למה תהיה כזאת שלפעמים תתבטל חתיכת איסור בהיתר והוא נאכל עפ"י התורה, כגון שנתבטל בששים, או יבש ביבש ברוב, אבל תדע שהוא ממחשבות הצור תם, הוא ית"ש יודע אשר הניצוץ הטמון באותה חתיכה האסורה ביחוד יכול להתברר על ידינו, הנה ית"ש מזמין שתפול החתיכה האסורה הזאת לתוך ההיתר ותתבטל, ואכול יאכלו אותה עפ"י התורה ותתברר הניצוץ הזה, וכן תתבונן בהיפך, בדברים המותרים שחיותן מקליפת נגה אשר מוטל על ישראל לברר הטוב מן הרע, כאשר יש באיזה מקום דבר אשר אין הבירור מגיע לנו כי הוא משוקע מאד, הנה היוצר בראשית פועל ומזמין שיבא הדבר לידי איסור, כענין הבהמה הטהורה הכשרה כשיש בה ניצוץ שאין היכולת ביד ישראל לברר, הנה יארע בה אחת מן הטריפות או בשחיטה או בבדיקה כדי שלא יאכל ממנה ישראל, הבן הדבר.

ועתה מהראוי לך להתבונן, כיון שהדבר הזה הוא מאת הש"י שהוא מזמין הדבר האיסור שיתערב ברוב היתר בכדי שיהיה ניתר באכילה כי יודע הש"י שזה הוא מכלל הבירור הנמסר לישראל, ואם כן מצוה הוא בדוקא שיאכל ישראל החתיכה ההוא ולא יחמיר, כענין שאמרו רז"ל גדול הנהנה מיגיעו יותר מירא שמים [ברכות ח.], ופירש בזה הרב הקדוש בעל השל"ה[צ] נהנה מיגיעו היינו שייגע את עצמו בתורה ויודע להכשיר המאכל הזה עפ"י התורה הגם שיש בתוך המאכל דבר איסור הנה שב להיתר על פי כללי התורה, והאדם הזה אוכל המאכל ונהנה ממנו, הנה הוא גדול מן הירא שמים המחמיר. והוא כדברינו ממש, להיות הדבר הזה נסיבה מאת הש"י שיתברר המאכל האיסור ההוא, ולזכות יחשב לאדם האוכלו עפ"י התורה כי יתבררו הניצוה"ק, והוא גדול מן הירא שמים שאינו רוצה לאכול מטעם שיש בו תערובות איסור, הבן הדבר, על כן לדעתי הצעירה אין זה מדרך החסידות מה שכמה אנשים נוהגים סלסול בעצמם שלא לאכול מן שום מאכל שהיה עליו שאלת חכם הגם שהוא דבר פשוט ומבואר דינו להיתר כגון על ידי תערובות בששים וכיוצא, כי לדעתי אדרבא מצוה הוא, יאכלו ענוים וישבעו, כי הוא נסיבה מאת הש"י שישוב האיסור להיתר ויתברר על ידי אכילת ישראל, ומה שאמרו רז"ל [חולין מד:] לא אכלתי מבהמה שהורה בה חכם, היינו דוקא במלתא דתליא בסברא[צא], וכמו"ש הפוסקים.

ליקוטי הלכות (ברסלב)

נותן טעם לפגם ב'

כִּי אִיתָא בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה, בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא (סִימָן סח); שֶׁאֵין שׁוּם יֵאוּשׁ בָּעוֹלָם. וַאֲפִלּוּ בִּשְׁאוֹל תַּחְתִּיּוֹת יְכוֹלִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ וּלְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, וּבָזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לָאָדָם לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ בְּמֶה שֶׁרוֹאֶה בְּעַצְמוֹ, עַל כָּל פָּנִים שֶׁהוּא רָחוֹק מֵה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַיֶּה יָכֹל לִהְיוֹת שֶׁיִּהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, רָחוֹק מְאֹד מֵה' יִתְבָּרַךְ וְלֹא יֵדַע כְּלָל שֶׁנִּתְרַחֵק. וּמֵאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הוּא יוֹדֵעַ הָאֱמֶת, שֶׁהוּא רָחוֹק מְאֹד מְאֹד, אַף־עַל־פִּי שֶׁהֶאֱמֶת הוּא כָּךְ, אַף־עַל־פִּי־כֵן מֵאַחַר שֶׁיּוֹדֵעַ עַל כָּל פָּנִים הָאֱמֶת, בָּזֶה בְּעַצְמוֹ רָאוּי לוֹ לְהַחֲיוֹת אֶת עַצְמוֹ וְיָכוֹל לָשׁוּב אֶל ה' יִתְבָּרַךְ וְיכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת נוֹתֵן טַעַם לַפֶּגֶם שֶׁהַתּוֹרָה הַתּוֹרָה, כִּי אַפִלּוּ אִסּוּר גָּמוּר כְּשֶׁנִּתְקַלְקֵל עַד שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם וְהוּא פָּגוּם לְגַמְרֵי אֵינוֹ יָכוֹל לֵאָסֵר, כִּי נֶחְשָׁב כְּעַפְרָא בְּעָלְמָא, כִּי בֶּאֱמֶת בְּהָאִסּוּר, שֶׁהוּא הַקְלָפָּה, אֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם כְּלָל בְּבְחִינַת "אִם יֵשׁ טַעַם בְּרִיר חֲלָמוּת", כִּי עִקַּר הַטַּעַם נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַטּוֹב, בִּבְחִינַת (תְּהִלִּים לד, ט) "טַעֲמוּ וּרְאוּ כִּי טוֹב ה'", וְעַל־כֵּן כָּל מַה שֶּׁהַדָּבָר קָרוֹב יוֹתֵר אֶל הַקְּדֻשָּׁה יֵשׁ בּוֹ טַעַם טוֹב בְּיוֹתֵר. וְעַל־כֵּן הָיָה **אֲבָל** בְּמַאֲכָלֵי אִסּוּר אֵין בָּהֶם מִצַּד עַצְמָם שׁוּם טַעַם כְּלָל, מֵאַחַר שֶׁאֵין בָּהֶם טוֹב כַּנַּ"ל. וַאֲפִלּוּ הַטַּעַם שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הוּא רַק מִבְּחִינַת מְעַט הַטּוֹב שֶׁנִּפַּל לְשָׁם, כִּי אֲפִלּוּ בְּמַאֲכָלֵי אִסּוּר יֵשׁ בְּחִינַת נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, רַק שֶׁהֵם שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וּמַר מְאֹד "כַּצִּפָּרִים הָאֲחוּזוֹת בַּפַּח", כִּי הֵם אֲסוּרִים שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וְאִי אֶפְשָׁר לָהֶם לָצֵאת מִשָּׁם עַד לֶעָתִיד שֶׁיִּקָּיֵם (יְשַׁעְיָה כה, ח): "בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח וְכוּ' וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ", אֲבָל עַכְשָׁיו הֵם אֲסוּרִים שָׁם בְּגָלוּת גָּדוֹל וְאֵין לָנוּ כֹּחַ לְבָרְרָם עַכְשָׁיו, וְעַל־כֵּן הֵם אֲסוּרִים לָנוּ. וְעַל שֵׁם זֶה נִקְרָא 'אִסּוּר', מֵחֲמַת שֶׁהַנִּיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים הֵם אֲסוּרִים שָׁם בַּמַּאֲסָר גָּדוֹל בַּאֲסִירֵי עֲנִי וּבַרְזֶל. וְעִקַּר אֲחִיזַת הַקְּלִפּוֹת בַּדְּבָרִים הָאֲסוּרִים הוּא רַק מֵחֲמַת זֶה שֶׁיֵּשׁ שָׁם נִיצוֹצוֹת הַקְּדוֹשִׁים, כִּי הֵם נֶאֱחָזִין תָּמִיד בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם אֵיזֶה קְדֻשָּׁה (כַּמְבֹאָר כָּל זֶה בַּכְּתָבִים בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת).

וְעַל־כֵּן כְּשֶׁהָאִסּוּר נִפְגָּם וְהַטַּעַם יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וְנַעֲשֶׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, אֲזַי חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי מֵאַחַר שֶׁאֵין בּוֹ שׁוּם טַעַם וְהַטּוֹב שֶׁהָיָה בּוֹ בַּגָּלוּת, שֶׁהָיָה הָרַע נֶאֱחַז בּוֹ, נִסְתַּלֵּק בּוֹ וְנַעֲשָׂה עַפְרָא בְּעָלְמָא, עַל־כֵּן חוֹזֵר לְהֶתֵּר, כִּי אֵין לָהֶם אֲחִיזָה, רַק כָּל זְמַן שֶׁהָיָה שָׁם אֵיזֶה מְעַט טוֹב, דְּהַיְנוּ אֵיזֶה נִיצוֹץ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַטַּעַם כַּנַּ"ל, שֶׁזֶּה בְּחִינַת הֵיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת, שֶׁמִּשָּׁם אֲחִיזָתָם,

SPONSORED LZ"N
AHARON BEN YAAKOV SHALOM • LEAH BAS YITZHAK